

Az ostrom előtt halálra ítélték az egri vár hőst Dobó István, a bűnöző

Dobó István mára legendássá nemesedett alakját a többség csak Gárdonyi Géza regényéből és a vele azonos című filmből, az *Egri csillagokból* ismeri. Mindkét mű erősen idealizált képet ad róla, és megkérdőjelezhetetlen erkölcsű hősnak festi le. A regényben Dobó az, aki karddal látja el Bornemissza Gergelyt, majd Török Bálint udvarába meneszti, és szintén ő az, aki bátor és leleményes várkapitányként megvédi az egri várat a hatalmas török túlerővel szemben. Igazságos és keménykezű vezető, aki árulásért kivégezteti Hegedűs István kassai hadnagyot. Ez annak tükrében különösen érdekes, hogy ekkoriban Dobót is halálbüntetéssel sújtották, és csupán azért nem végezték ki, mert a bécsi udvar egy évre felfüggesztette az ítélet végrehajtását.

Dobó, akárcsak a többi korabeli nemesember, folyton pereskedett valamiért: egymással gáncsoskodó illetőkről van szó, akik szinte sportot űztek abból, hogyan bosszantsák fel a másikat. 1548-ban (négy évvel az egri vár nevezetes

az ökröket, a fát és a szekereket is. Dobó azt állította, az erdő egésze az ő birtoka, és Tegenyei szemtelen birtokháborításáért cserébe lefoglalta az annak tulajdonát képező szekereket és az igavonó állatokat. Tegenyei pert indított Dobó

Gábor, akinek korábban örökösödési jogvitája támadt a várkapitánnyal.

Perényi Gábor nem akárcsi volt: a Perényi család nádori ágához tartozott, Abaúj vármegye főispáni címét viselte, valamint felső-magyarországi főkapitány volt, sőt a környék egyik leghatékosabb embere. A történészek vélekedése szerint nagyrészt neki köszönhető, hogy a Révay Ferenc nádori helytartó elnöklésével összehívott bíróság a Tegenyei Tamás ellen hat alkalommal elkövetett hatalmaskodásért Dobót és két testvérét – Domokost és Ferencet – fovesztésre és jószágaik elkobzására ítélte 1551-ben. A király engedékenységnek mutatkozott, és egy év haladékot adott az ítélet végrehajtására: amennyiben a Dobó-fivérek egy éven belül kártalanítják Tegenyeit, az életüket és a vagyonukat is megtarthatják.

Dobó 1552 elején további halasztásra vonatkozó rendelkezést szerzett magának az ügyben, ám a hatalmas katonai sikert hozó várvédelem és az erdélyi teendői miatt nem ért rá foglalkozni a perrel. A korszak zűrzavaros viszonyai közepette akár még az is előfordulhatott volna, hogy szép lassan minden érintett megelégedezik Dobó halálos ítéletéről, de mégsem így történt, méghozzá a várkapitány hibájából. Dobó ugyanis időközben pert indított Perényi Gábor ellen Sáros-patak birtoklásáért, erre pedig a feldühített Perényi rábeszélte az ekkorra már elhunyt Tegenyei özvegyét az 1548-as per felújítására. 1560-ban a bíróság a halálbüntetés alól felmentette a Dobókat, de egy éven belül át kellett volna engedniük Tegenyei örökösének az elfoglalt birtokrészeket, valamint saját birtokaik egyharmadát. Erre Dobóék nem voltak hajlandóak, így újabb pereskedést követően, 1568-ban az egri vár hőst letartóztatták. Sikertelen megszöknie a fogságból, de ismét kézre kerítették, és megint börtönbe zárták – immár felségárulás vádjával –, valamint főispáni rangját is elvesztették. Csak akkor engedték szabadon, amikor már halálos beteg volt: 1572-ben hunyt el szerednyeji otthonában.

MIKÓ BALINT

ostroma előtt) a Dobó család palóci várának közelében élő Tegenyi Tamás földbirtokos bepereelte Dobó Istvánt és fivérét hatalmaskodásért: ez utóbbi fogalom többek között Tegenyei ökreinek elhajtására, egyes szántóinak lefoglalására és a tegenyeiek udvarházának megtámadására utalt. Tegenyei sérelmei sokkal korábban vették kezdetüket: a vádirat szerint már 1544-ben is szenvedett a Dobók harácsoló és erőszakos természete miatt. A pohár akkor telt be, amikor Tegenyei két négyökrös szekéren a bajánházai erdőbe küldte pár emberét favágás céljából, ám amikor azok épp felrakodták a rönköket a szekerekre, rajtuk ütöttek Dobó fegyveresei, akik aztán a leendő egri hős várába vitték

ellen, amelyről mindenki azt hitte, pénzbírsággal végződik majd, ám sokkal súlyosabb következménye lett.

Kapzsi önkényúr

Dobó a korabeli feljegyzések alapján nem volt túl jellemes ember: kétségtelenül értett a hadászathoz és a bátorsága sem képezhetette vita tárgyát, azonban híresen kapzsi és fukar birtokosnak számított, aki kevés barátal rendelkezett. Valószínűleg a nemestársai közti népszerűtlensége is közrejátszhatott abban, hogy az ellene indított per meglepően erős ítélettel zárult. Tegenyeinek ugyanis a segítségére sietett a Dobóval szintén rossz viszonyban lévő Perényi